

BARWNIKI I PIGMENTY	N O R M A B R A N Ź O W A	BN-80
	Rozjaśniacze optyczne	6045-47
	Oznaczanie trwałości	Zamiast BN-71/6045-17 BN-74/6045-33
	na prasowanie	Grupa katalogowa 1029

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy jest oznaczanie trwałości rozjaśniaczy optycznych, przeznaczonych do rozjaśniania wyrobów włókienniczych, na prasowanie na sucho, na wilgotno i na mokro.

1.2. Zakres stosowania metody. Metodę stosuje się do oznaczania trwałości rozjaśniaczy optycznych przeznaczonych do włókien celulozowych i poliamidowych oraz do środków piorących.

1.3. Określenia – wg BN-72/6045-23.

2. OZNACZANIE

2.1. Zasada metody. Próbkę tkaniny testowej, rozjaśnioną optycznie badanym rozjaśniaczem, użytym w ilości odpowiadającej jego dawce maksymalnej, prasuje się na sucho, na wilgotno i na mokro, w ciągu ściśle określonego czasu, żelazkiem o ściśle określonej temperaturze. Osłabienie intensywności rozjaśnienia ocenia się przez porównanie ze skalą rozjaśnień.

2.2. Przyrządy, materiały i odczynniki

a) Żelazko ręczne elektryczne z termoregulatorem o masie powodującej nacisk około 30 G/cm^2 powierzchni próbki.

b) Sekundomierz.

c) Skala rozjaśnień do oceny trwałości sporządzona wg BN-77/6045-08 p. 2.4.2 lub BN-73/6045-29 p. 2.4.2.

d) Tkanina testowa przygotowana wg BN-77/6045-08 p. 2.2.

e) 2 kawałki nierozjaśnionej popeliny testowej wg BN-73/6045-29 p. 2.2, o wymiarach $15 \times 10 \text{ cm}$.

f) Miękki podkład do prasowania pokryty nierozjaśnioną popeliną testową wg BN-73/6045-29 p. 2.2.

g) Kwas hipurowy krystaliczny o temperaturze topnienia $190 \div 191^\circ \text{C}$.

h) β -beta naftol cz., o temperaturze topnienia $121 \div 122^\circ \text{C}$.

2.3. Przygotowanie próbek do badań. Z tkaniny testowej wg 2.2 d) rozjaśnionej optycznie badanym rozjaśniaczem wg BN-77/6045-08 p. 2.4.2.7 lub BN-73/6045-29 p.2.4.2.7 i oznakowanej nr 5, wyciąć 3 próbki o wymiarach $10 \times 4 \text{ cm}$.

2.4. Wykonanie oznaczania**2.4.1. Przygotowanie żelazka**

a) **Do prasowania tkaniny bawełnianej.** Żelazko wg 2.2 a) nagrzać do temperatury $190 \pm 5^\circ \text{C}$. Temperaturę powierzchni grzejnej żelazka kontrolować obserwując zachowanie się położonych na niej kryształów kwasu hipurowego, które muszą ulec stopieniu. Po ustaleniu się temperatury żelazka przystąpić do prasowania.

b) **Do prasowania tkaniny poliamidowej.** Żelazko wg 2.2 a) nagrzać do temperatury $121 \pm 2^\circ \text{C}$. Temperaturę powierzchni grzejnej żelazka kontrolować obserwując zachowanie się położonych na niej kryształków β -beta naftolu, które muszą ulec stopieniu. Po ustaleniu się temperatury żelazka przystąpić do prasowania.

2.4.2. Prasowanie na sucho. Suchą próbkę przygotowaną wg 2.3 umieścić na podkładzie do prasowania pokrytym nierozjaśnioną popeliną testową. Żelazko nagrzać wg 2.4.1 a) (dla tkaniny bawełnianej) lub wg 2.4.1 b) (dla tkaniny poliamidowej) i postawić na badanej próbce na 15 s bez przesuwania go tam i z powrotem. Czas mierzyć sekundomierzem.

2.4.3. Prasowanie na wilgotno. Kawałek nierozjaśnionej popeliny testowej wg 2.2 e) zanurzyć w wodzie destylowanej i odżyć do zawartości odpowiadającej około 100% przyrostu masy. Suchą próbkę przygotowaną wg 2.3 umieścić na podkładzie do prasowania pokrytym nierozjaśnioną popeliną testową i przykryć mokrym kawałkiem nierozjaśnionej popeliny. Prasować przez 15 s żelazkiem nagrzanym wg 2.4.1 a) (dla tkaniny bawełnianej) lub wg 2.4.1 b) (dla tkaniny poliamidowej), posuwając je po mokrym kawałku popeliny tam i z powrotem bez przyciskania. Czas mierzyć sekundomierzem.

Zgłoszona przez Zjednoczenie Przemysłu Organicznego ORGANIKA
Ustanowiona przez Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Organicznego ORGANIKA dnia 2 maja 1980 r.
jako norma obowiązująca od dnia 1 kwietnia 1981 r.
(Dz. Norm. i Miar nr 14/1980 poz. 57)

2.4.4. Prasowanie na mokro. Kawałek nierozjaśnionej popeliny testowej wg 2.2 e) oraz próbkę przygotowaną wg 2.3 zanurzyć w wodzie destylowanej i odżyć do zawartości odpowiadającej około 100% przyrostu masy. Mokrą próbkę umieścić na podkładzie do prasowania pokrytym nierozjaśnioną popeliną testową i przykryć mokrym kawałkiem nierozjaśnionej popeliny. Prasować przez 15 s żelazkiem nagrzanym wg 2.4.1 a) (dla tkaniny bawełnianej) lub wg 2.4.1 b) dla tkaniny poliamidowej), posuwając je po mokrym kawałku popeliny tam i z powrotem bez przyciskania. Czas mierzyć sekundomierzem.

2.5. Ocena trwałości rozjaśniacza. Osłabienie intensywności rozjaśnienia badanych próbek i zmianę ich odcienia ocenić wg BN-77/6045-08 p. 2.6 lub BN-73/6045-29 p. 2.6 przez porównanie ze skalą rozjaśnień wg 2.2 c), z tym jednak że do oceny powyższej należy przystąpić po 4 h aklimatyzacji w ciemności, w temperaturze pokojowej.

2.6. Podawanie wyników. Wyniki podawać zgodnie z BN-77/6045-08 p. 2.6 lub BN-73/6045-29 p. 2.6, oddzielnie dla każdego rodzaju prasowania.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę - Instytut Przemysłu Organicznego, Warszawa.

2. Normy związane

BN-77/6045-08 Rozjaśniacze optyczne dla włókiennictwa.

Oznaczanie trwałości rozjaśniaczy. Zasady ogólne

BN-72/6045-23 Rozjaśniacze optyczne. Nazwy i określenia

BN-73/6045-29 Rozjaśniacze optyczne do środków piorących. Oznaczanie trwałości rozjaśniaczy. Zasady ogólne

3. Autorzy projektu normy - mgr inż. Ewa Higersberger, mgr inż. Wojciech Żołędziowski - Instytut Przemysłu Organicznego, Warszawa.